

# Hofteledsdysplasi

Af fagdyrlæge Johan Rechnagel,  
Karlslunde Dyrehospital

Hofteledsdysplasi er en forholdsvis "ny" sygdom i katteverdenen. Sygdommen har sådant set altid eksisteret, men har fået fornyet fokus. Indtil for nylig var den mest kendt indenfor hundeverdenen, hvor den i de seneste årtier har været frygtet, især indenfor schæfer-avl. De senere år er vi dog begyndt at se den oftere indenfor visse katteracer, herunder bl.a. Maine Coon, Perser og British Shorthair.

Selve ordet "hofteledsdysplasi" betyder fejlagtig dannelse af hofteleddet. Det vil sige, at de anatomiske strukturer, som normalt udgør hofteleddet, udvikles forkert i killinge- og ungekattestadiet og giver som resultat for den unge kat et fejdannet hofteled med nedsat og ofte smertebetinget ledfunktion.

Hofteleddet udgøres af hofteskålen (fra hoften) og af ledhovedet (fra lårbenet). Disse to passer normalt sammen som et kugleled, d.v.s. at ledhovedet sidder klikket fast i skålen med fuld kontakt til følge. På fig. 1 ses normalt dannede hofteled i begge sider, hvor

ledskålen i venstre side er markeret med hvid pil og ledhovedet er markeret med sort pil.

I tilfælde af et dysplastisk hofteled, så vil skålen og hovedet ikke passe sammen, og ledhovedet vil kunne bevæge sig mere eller mindre fri af hofteskålen med deraf følgende instabilitet. I fig. 2 ses et middelsvært tilfælde af dysplasi, værst i venstre side. Det ses, at der er ringe kontakt mellem ledhoved (mørk pil) og ledskål (hvid pil) samt at de to dele ser ud til ikke at passe særlig godt sammen. I værste fald kan ledhovedet hoppe helt ud af skålen, hvilket kaldes et hofteskred eller at hoften er "gået af led". Sygdommen findes i mange grader, lige fra meget lette grader, hvor katten knap nok viser tegn på det, og til svære grader, som kan være reelt invaliderende for katten.

Årsagen til sygdommen er undersøgt i mange år og kendes nok bedst fra hundeverdenen. Her har man kunnet vise, at flere faktorer spiller ind, men at den

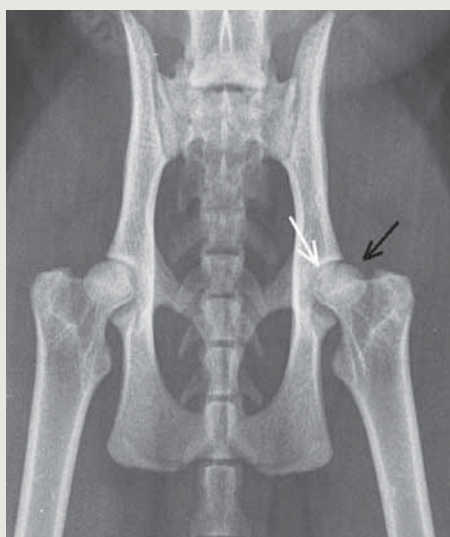


Fig. 1: 1 års hankat uden tegn på hofteledsdysplasi

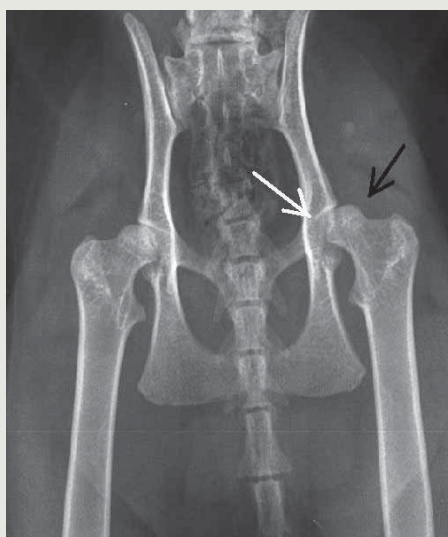


Fig. 2: 3-års hunkat med middelsvært hofteledsdysplasi



Fig. 3: Kontrolbillede efter FHNE-operation, hvor det ene hofteled og -hals er blevet fjernet.

genetiske faktor er meget stor. Det er dog ikke et enkelt g n, som styrer udviklingen af sygdommen, men derimod indtil flere gener med forskellig " gennemslagskraft" . For at en kat skal kunne udvikle hofteledsdysplasi kræver det derfor, at en eller begge forældre enten har dysplasi eller bærer anlægget for det.

Symptomerne viser sig tidligst på den unge kat. Det kan vise sig ved bagbenshalvhed og slingren i bagparten, evt. ved uvillighed til at springe. Katten vil ofte ligge mere ned end normalt. Muskulaturen på bagl rene vil ofte være tyndere end normalt. I visse tilfælde opdager man først sygdommen i forbindelse med mindre fald eller traumer, hvor katten slår sig mere end normalt.

Sygdommen kan være svær at opdage for den almindelige katteejer, og selv garvede katterfolk og –opdrættere kan overse sygdommen. Lette grader af dysplasi vil måske først genere katten senere i livet, når der opstår sekundære gigtforandringer i hofteleddene og vil derfor ikke være symptomgivende de første mange år. Sværere grader af dysplasi vil dog i næsten alle tilfælde være symptomgivende for den opmærksomme katteejer og –opdrætter.

Derudover kan den bl.a. forveksles med patella luk-sation (l se kn eskaller), som også giver bevægelsesforstyrrelser i bagparten. Det er således en opgave for fagfolk (her dyrlæger), hvis man vil have endelig besked.

Selve diagnosen stilles ved røntgenfotografering. Katten bedøves og anbringes på ryggen, mens billedet tages. Det vurderes for dysplasi ved at se, hvor gode hoftesk l og ledhovedet er, samt hvor godt de passer sammen. Der kan indlægges forskellige vinkler på billedet til hjælp for vurderingen, ligesom man kan lave stress-optagelser (Penn-Hip) for at vurdere

l sheden i hofteleddet. Disse værktøjer til bed m-melse og graduering af hofteledsdysplasi er dog ikke udviklet n r så godt hos kattene, som hos hundene. I figur 2 ses de anatomiske forhold hos en kat med middelsv r hofteledsdysplasi (sammenlign gerne til fig. 1). Ledsk len markeret med hvid pil ses at være affaldiget, mens ledhovedet ses at være mere kantet (faceteret). Overordnet ses " passer" de 2 elementer ikke så godt sammen som tilfældet er i fig. 1.

Behandlingen af hofteledsdysplasi kan opdeles i en medicinsk og kirurgisk behandling.

Ved medicinsk behandling ændrer man ikke ved kat-tens anatomi, men prøver at afhjælpe symptomerne. Dette kan ske ved hjælp af smertestillende medicin (typisk tabletter), ændret fodring med højere indhold af glukosamin samt tilskud af bl.a. EFA-olie (fler-umættede fedtsyrer). Endelig bør katten i tilfælde af overvægt tabe sig for derved at undgå overbelast-ning af hofteleddene. I en del lettere tilfælde af hof-teledsdysplasi kan disse ændringer afhjælpe sympto-merne så meget, at kirurgi undgåes.

I sværere tilfælde, og især på yngre katte med tyde-lige symptomer, bør man bestemt overveje kirurgisk behandling. Ved operationen (på engelsk kaldet " femoral head and neck excision" , forkortet FHNE) fjernes ledhovedet og -halsen, mens ledskålen ikke ændres (se fig. 3). Derved danner katten i løbet af kort tid (uger) et såkaldt pseudo-led, som i mange henseender er bedre og mindre smertevoldende end det " gamle" dysplastiske led. Operationen kan om nødvendigt foretages i begge sider samtidig. Selv om det kan lyde dramatisk at fjerne ledhovedet, s  fun-gerer det rigtig godt i praksis, og mange katte kan klare sig uden smertestillende allerede kort efter operationen og i det hele taget efterfølgende klare sig godt i mange år .